

Hj. NORTAMO — jaaritusten keksijä

Frans Hjalmar Nordling — raumalain lääkäri, lehtimies, poliitikko ja vaikka mitä

1860—1931

Raumalla oli juhlat 12.6.2010

Oli kulunut 150 vuotta Nortamon syntymästä ja

80 vuotta ensimmäisen kirjailijanimikko-seuran perustamisesta

Ensimmäinen laatuaan oli

NORTAMO-SEOR

Nyt niitä on Suomessa yli 50

www.nimikot.nettisivut.fi

www.wakkanet.fi/nortamo-seor

http://www.oldrauma.fi/index_sf.html

Frans Hjalmar Nordling vasta-
valmistuneena lääkäriinä

Mimmi Palmroth, myöh. Nordling
nuorena opettajattarena

Pariskunnan lapset

Tytär Judith

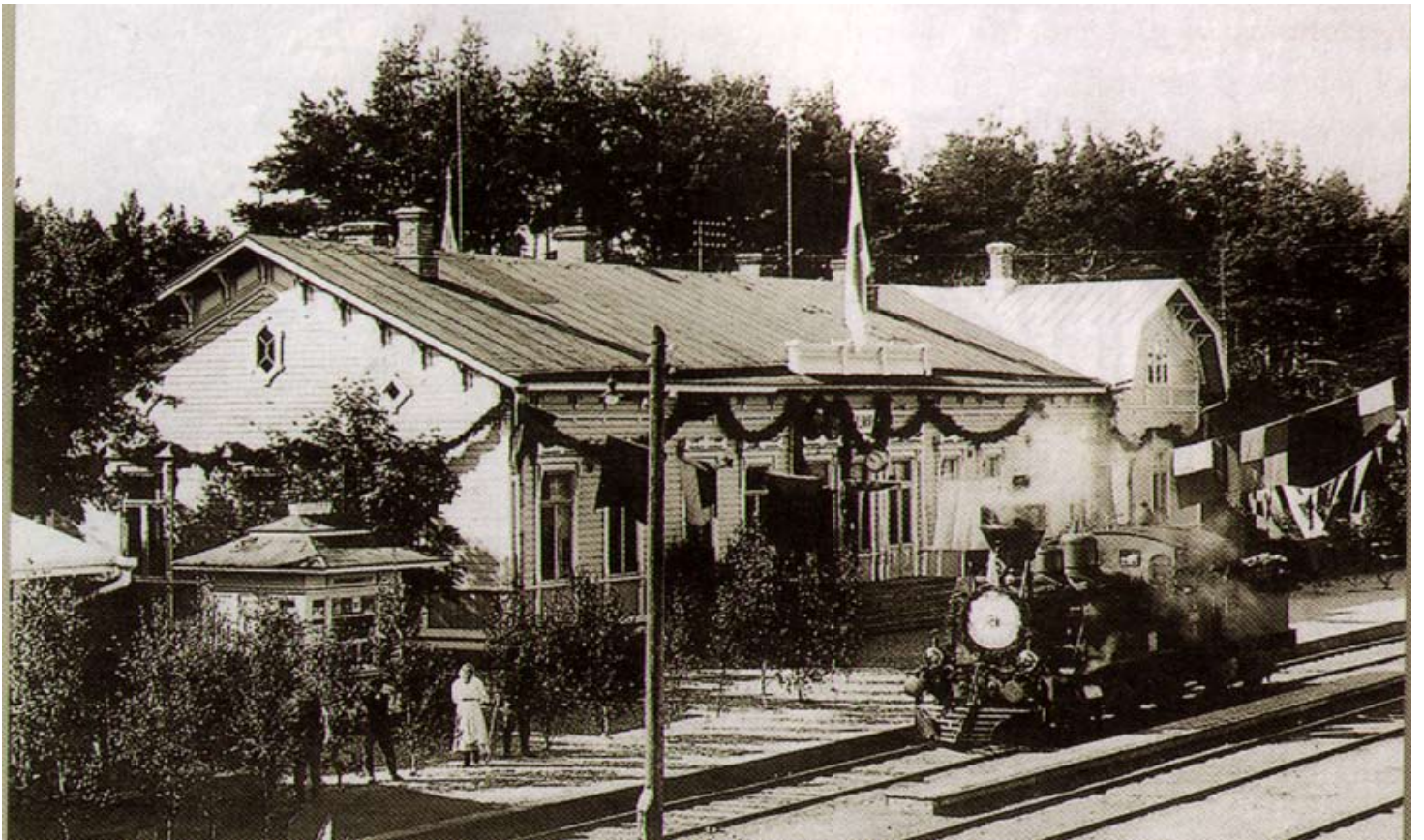
Tytär Kerttu

Poika Eero isänsä kanssa

Nortamon pariskunta 1920-luvulla

Raumalle valmistui oma rautatie

Hj. Nortamon elämän vaiheet lyhyesti

Tapio Niemen elämäkerran *Jaaritustensa vanki* (2003) mukaan

Lapsuus ja kouluvuodet

Nordlingin tehtailijaperheeseen syntyi neljäs lapsi Frans Hjalmar 13.6.1860. Perheellä oli 13 lasta, joista kuusi kuoli jo vauvaikäisinä. Perheellä oli menestyvä kehräämö- ja langanvärjäystehdas. Äiti Amanda järjesti Jokelan talossa kirjallisia iltoja, joissa luettiin ääneen kirjallisuutta, runoteoksia, näytelmiä ja sanomalehtiartikkeleita. Äidiltä on säilynyt pari runoa. Isän kanssa lapset puhuivat suomea, äidin kanssa ruotsia.

Hjalmar kävi ruotsinkielistä koulua. Ala-alkeskoulun aloittaessaan hän oli taidoiltaan viimeisten oppilaiden joukossa mutta koulun loppuessa toiseksi paras. Tiedetään, että hän kirjoitteli jo kouluvuosinaan joitakin suomenkielisiä runoja.

Perheessä oli erityisen suosittu juuri ilmestynyt Aleksis Kiven Seitsemän veljestä. Se vaikutti Hjalmarin enemmän kuin mikään muu yksittäinen teos. Ajan saduista ja seikkailuista Hjalmar piti Jöröjukasta, Koipeliinista ja Koiransatuloitsijasta. Kuvalehti Maiden ja merien takaa tutustutti kaukaisiin maihin. Hän kuuli hurjia tarinoita merimiehiltä.

Hjalmar kävi Porin yläalkeiskoulua vuoden ja siirtyi Turun ruotsalaiseen klassilliseen lyseoon, joka kesti seitsemän vuotta. Hän menestyi ylioppilaskirjoituksissa erinomaisesti ja oli toiseksi paras. Hän sai suomen kielessä, latinassa ja matematiikassa kiitettävän arvosanan. Hän opiskeli Helsingissä lääkäriksi. Hänet valittiin Länsisuomalaisen osakunnan suomenkielisen lehden Muurahaisen toimittajaksi. Syynä siihen, että Hjalmar valitsi lääkärin ammatin, oli luultavasti se, että hän oli ihailnut raumalaista kaupunginlääkärinä, Johannes Collania.

Aikaistuminen

Hjalmar tapasi Helsingissä entisen luokkatoverinsa Lydia Wilhelmiina Palmrothin, joka toimi kansakoulunopettajana pääkaupungissa. He menivät kihloihin 1882 ja naimisiin 8.8.1884 Sääksmäellä Voipaalan kartanossa, jonka isä Johan Gustaf Nordling oli ostanut myytyään tehtaansa Raumalla.

Nordlingien perheeseen syntyi esikoinen Judith Valborg 1885. Frans Hjalmar valmistui lääketieteen lisensiaatiksi 1888. Hän sai hoitaakseen Porin piirilääkärin kesälomasijaisuuden. Hän kulki Rauman ja Porin väliä (65 km) polkupyörällä. Rauman kaupunginlääkäriksi hän ryhtyi 1889. Hän toimi näytelmäryhmässä, kirjoitti näytelmän, ohjasi sen ja maalasi kulissit. Hän osti tontin Syvänraumanlahdelta ja ryhtyi rakennuttamaan huvilaa, joka ristittiin vanhimman tyttären mukaan Vappulaksi. Perheeseen syntyi toinen tytär Kerttu Margareta 1890 ja poika Eero Gösta Hjalmar 1895. Asunnoksi ja vastaanottotilaksi Nordlingit hankkivat ns. kestiekievaritalon eli Auleenin osoitteesta Kuninkaankatu 33, jossa tehtailija Nordlingkin oli asunut. Nuori kaupunginlääkäri tuli nopeasti tutuksi ja suosituksi, sillä hänestä sanottiin, että hän on ”viisas miäs ja ehdottoman dunnolinen doimeisas”. Pääsyynä suosioon oli hänen luontaisesti käyttämänsä Rauman murre.

Tohtorilla oli oppitunteja 1895 toimintansa aloittaneessa miesseminaarissa. Hänet valittiin kaupunginvaltuustoon ja hän oli rautatien rakennuskomitean jäsenenä. Rautatie tulikin valmiiksi ennätysnopeasti 1897. Lisäksi Hjalmar oli jäsenenä kansakoulun johtokunnassa ja lyseon rakennustoimikunnassa. Hänellä oli lukuisia luottamustoimia.

Ensimmäinen Rauman murteella kirjoitettu jaaritus ilmestyi 1898 purjehdusseuran Ahti-lehdessä. *Antonim bäev* on lyhyt ja riemastuttava, räiskyvää toimintaa sisältävä kuvaus raumalaisten syntymäpäivien vietosta kanuunanlaukausten säestyksellä.

Sillo se paukatt! — Jumalist, ko se paukatt! — Kyll se ol juhlinen däräys! Kaffepann lens, jumal tiäs mihi, piik seisos silmä riipi raapim bääs eik saanns sanaka ulos suustas ja kaikk akknat talos krapisivap palasiks. Mutt Vilkk siäppas vähä äkkin ganunan gainlohos ja kas näi lykkämä bakko, Vilkk edell ja mnää peräs.

Hjalmar oli innokas urheilija ja metsästäjä. Hän piti yllä ampumatarkkuuttaan ampumalla rikki ilmaan heitettyjä lautasia. Hänet tunnettiin myös kettujenpyytäjänä.

Antonim bäev julkaistiin uudelleen Uudenkaupungin Sanomissa. Raumalaiset kokivat, että heidän kunnianarvoisa tohtorinsa oli tehnyt heidät naurunalaisiksi, sillä Uudessakaupungissa hykerreltiin, kun raumalaisille voitiin naureskella. Bobrikovin maakuntavierailu, valtiopäivät ja fennomaanien rakoilu — kiihkeät ja hermostuttavat tunnelmat saivat Hjalmar Nordlingin hakemaan kaukaisen Pudasjärven kunnan piirilääkäriksi 1900.

Perhe vastusti muuttoa, samoin raumalaiset olivat kauhuissaan. Syynä saattoi olla Nordlingin halu päästä

kaikista ylimääräisistä touhuistaan erämaan rauhaan. Sinne hän siirtyikin ja toimi siellä kolme vuotta. Hän siirtyi Porin piirilääkäriksi 1903 ja hänet valittiin jälleen kaupunginvaltuustoon, tosin suomenkielisten puolelle. Hänestä tuli Porin Suomalaisen seuran puheenjohtaja.

Lehtimiehenä ja poliittikkona

Hj. Nordling oli vakaumukseltaan vanhoillinen, hän kannatti venäläisiin päin mahdollisimman sovittelevaa linjaa. Hän ei voinut hyväksyä nuorsuomalaisten vapaamielisyyttä. Ruotsalaisten leireihin häntä ei hyväksytty hänen suomenmielisyytensä takia. Sosiaalidemokraattinen puolue taas oli jo käsitteenä hänelle mahdottomuus. Kaikki oman puolueen kannanotot eivät häntä myöskään miellyttäneet. Hän ei kannattanut kieltolakia. Kansanvaltaisuudesta hänellä oli vanhoillinen näkemys. Hän ei pitänyt onnistuneena yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta. Rikkaalla sopi hänen mielestään olla 25 ääntä ja köyhällä ei yhtään. Hän oli äärimmäisen autoritaarinen ja kannatti koulusivistystä yli kaiken. Vanhasuomalaiset perustivat Poriin oman paikallisen puolueyhdistyksen, jonka johtoon tulivat Hj. Nordling ja E. O. Rapola.

Nordling sai hoitaakseen eri tilaisuuksien ohjelmanjärjestämisen puhujista viihdeosuuksiin asti. Hän itse oli taitava puhuja, joten häntä pyydettiin puhumaan milloin missäkin. Omiin viihdeosuuksiinsa hän kirjoitti jonkin jutelman, kuvaelman tai sketsipätkän, joita luettiin ääneen varsinaisen agitaatio-osuuden jälkeen. Niistä tuli tapahtumien vetonauloja. Kokoontumisrajoituksia oli kumottu, joten yleisötilaisuuksia alettiin suosia.

Nordling kirjoitti suorasukaisia agitatsioni- eli kiihotuskirjoituksia uusimuotoisten vaalien edellä torpparikysymyksestä, kansanopetuksesta ja sosiaaliturvasta ym. erityisesti sosialidemokraatteja vastaan. Puolueiden kesken järjestettiin erikoinen väittely. Jakoon tuli 600 pääsylippua, 300 kummallekin puolueelle. Kuulijat asettuivat kahden puolen keskikäytävää kuin kirkossa. Käsiteltäviä kysymyksiä olivat kansallisuuskysymys, maatalouskysymys sekä verotus ja vanhuusvakuutus. Sanailu oli kiivasta ja vastapuolen ohjelma leimattiin humpuukiksi. Hj. Nordling oli alkanut kirjoittaa vakavissaan ”Raumalaisia jaarituksia” ja hän saavutti yleisön suosion leikinlaskullaan. Yksikamarisen eduskunnan vaaleissa 1906 sosialidemokraatit saivat 80 edustajapaikkaa ja vanhasuomalaiset 59.

Porilaisen Satakunta-lehden johtoon tulivat tohtori Hj. Nordling ja F. O. Rapola. Nuorsuomalaiset joutuivat perustamaan kokonaan uuden lehden. Nordling otti esiin vanhan nimimerkkinsä, Sissi, jolla hän oli kirjoitellut Åbo Underrättelseriin 1890-luvulla.

Hankalimpana alaisena hänellä oli pohjoiskarjalainen filosofi Algot Untola, joka tunnetaan paremmin nimillä Maiju Lassila ja Ilmari Rantamala. Tapio Niemi luonnehtii häntä kansainväliseksi seikkailijaksi. Päätoimittaja Untola oli ajoittain erittäin ahkera ja ajoittain täysin leväperäinen. Kynämiehenä Untola oli Nordlingia taitavampi. Nordling antoi hänelle kuitenkin potkut. Vanhasuomalaisten menestys jäi eduskuntatyössä vähäiseksi, heidän kannatuksensa laski tasaisesti.

Tohtori joutui ottamaan hoitaakseen puoluesihteerin ja rahastonhoitajankin työt. Puolueiden sanailu oli kiivasta. Nordlingin kirjoitus Länsi-Suomeen nimimerkillä Tasala Wilkk herätti suuttumusta. Siinä hän kehotti pahinta vastustajaansa, joka oli nuorsuomalainen Eemil Nestor Setälä, ”siihe suuren dalohon go o siin Lappviiki rannas” eli Lapinlahden melisairaalaan.

Raumalle perustettiin uusi lehti Länsi-Suomi. Sen toimitaloksi tuli Auleen Kuninkaankadun varrelta eli sama talo, jossa tohtori oli asunut mutta jonka hän myi lähdettyään Pudasjärvelle. Tohtorin entisiin vastaanottotiloihin sijoitettiin lehden kirjapaino. Tohtorilta pyydettiin murrekertomuksia, mihin hän ryhtyikin ilomielin. 1905 ilmestyi kertomus Kuing Hakkri Iiro mejjäm belast Saksan gjälen daedollas. Kertomukselle toivottiin jatkoa. Seuraavana keväänä julkaistiin Länsi-Suomessa aiemmin Pudasjärvellä puolivalmiiksi ehtinyt jutelma Tasala Vilkun gäändmys paremppa elämä. Puolueen tilaisuudessa luettiin ääneen Tasala Vilkun berindraha. Tasala Wilkk on oma-aloitteinen johtajatyyppe, Hakkri Iiro on helposti innostuva hetken lapsi, kertoja-mnää eli Anundilan Galkke on muita rauhallisempi ja saita.

Tarinakokoelma *Mnä ja Tasala Vilkk ja Hakkri Iiro* ilmestyi 1906 Hj. Nortamon nimellä. Alaotsikkona oli Raumlaissi jaarituksi. Siinä oli aiemmin lehdissä ilmestyneet viisi kertomusta. Uudenkaupungin Sanomissa ilmestyi 1.2.1931 seuraava arvio kirjasta:

Emme luule, että raumalaiset heti ymmärsivätkään, minkä helmen he olivat jaarituksissa saaneet eikä ainakaan Uudessakaupungissa sitä ymmärretty. Täällä kuuli ilkamoiden puhuttavan, että ”raumlaisist on teht kiri”, ja Savossa liikkuvat raumalaiset valittelivat sitä, ”että Nortamo jaarituksillaan oli tehnyt koko kaupungin naurunalaiseksi.”

Tohtori itse ei uskonut, että tarinoilla olisi suurta menestystä, mutta siinä hän joutui yllättymään. Jaarituksista otettiin uusintapainoksia. Samoihin aikoihin hänelle sattui kohtalokas suhde. Vuoden 1905 kesällä Nortamon talouteen

palkattiin 21-vuotias neitonen Amanda Aleksandra Lepistö sisäköksi. Tohtori oli altis naiskauneudelle ja suhteesta syntyi avioliiton ulkopuolinen lapsi Arvo Mikael 12.12.1907. Neitonen ei uskaltanut paljastaa lapsen isää. Hän kävi synnyttämässä kotiseudullaan Kiukaisissa, jonne hän muutti takaisin. Vuonna 1911 hän lähti Amerikkaan ja avioitui siellä. Myöhemmässä jaarituksessa *Esmeralda jungi joulaatt* Nortamo käsitteli Amerikkaan muuttanutta siirtolaisperhettä, muuten hän ei kirjoittanut asiasta mitään. Hän joutui kyllä 1911 depression ja loppuunpalamiseen sekä hermoparantolaan.

Patsas ja oma nimikkoseura

Sekä Pori että Rauma halusivat juhlia suuren poikansa 70-vuotispäivää 13.6.1930. Juhlat alkoivat heti kellon lyötyä 24. Porin Suojeluskunnan Mieskuoro esitti Nortamon talon Rojohoppen edustalla onnittelulaulun kunniajäsenelleen. Puolenpäivän jälkeen kirjailija matkusti autolla Raumalle. Se oli aika toisenlainen kuin ennen hänen Pudasjärvelle muuttamistaan. Se on myös kovasti erilainen kuin nykyään.

Rautatie oli tehnyt kaupungista nykyaikaisen teollisuuskeskittymän. Sampustenlahden rannalle noussut suuri saha oli kehittynyt mahtavaksi sulfitehtaaksi, ja muitakin tehtaita oli noussut nopeassa tahdissa: Lasitehtaan piippu kohosi huikeasti laajenneen sataman äärellä, ja Kenkätehdas hallitsi länteen päin levinneen keskustan kuvaa. Ja jo aiemmin syntynyt Nahkatehdas... niin, se olikin osittain harmillinen juttu, lienee Nortamo tuumaillut. Sen likavedet saivat Raumajoen ja Kanalin löyhkäämään etenkin suviseen aikaan ilkeästi, nytkin sen hajun jo tunsu nenässään auton kaartaessa tehtaan piipun takaa vanhaa kaupunkia kohti. Ikään kuin hyvitykseksi oli sentään saatu uusi, uljas Valtakatu, ja sen vierille istutetut upeat lehmukset. Uusi kivisilta ja katua reunustavat komeat kivialot saivat sen näyttämään aivan eurooppalaiselta bulevardilta. (Tapio Niemi 2003, Hj. Nortamo — jaaritustensa vanki, s. 323.)

Kun kirjailija oli majoittunut sisarensa kotiin, hänen luokseen tuli Satakunnan Killan lähetystö tuomaan adressin ja ruusuja. Väinö Aaltosen veistämän pääpatsaan paljastus alkoi klo 18. Rauman Soitannollisen Seuran Soittokunta esitti Merikannon Poloneesin. Rauman kaupunginvaltuuston puheenjohtaja J. K. Rapola esitti paljastuspuheen. Kun patsaan peittänyt verho piti poistaa, se meni nortamolaisittain sanottuna *piän glumm* — kunnes se satamalaisten ammattimiehien avustuksella saatiin irti. Se oli varkaiden pelossa kiinnitetty turhankin lujasti. Kirjailija kutsuttiin Rauman ensimmäiseksi kunniaporvariksi. Kiitospuheessaan Nortamo oli hyvillään siitä, että Rauma seuraa lastensa edesottamuksia ja antaa tunnustuksen kitsastelematta. Raumalaiset antavat mieluummin liian paljon kuin liian vähän. Raum o ai sendä Raum. Juhlapuheet ja soitannot jatkuivat paitsi patsaalla myös kaupungintalolla, jonne oli saapunut sähke, jossa tasavallan presidentti Lauri Kristian Relander ilmoitti myöntäneensä Frans Hjalmar Nordlingille professorin arvonimen. Konsuli Jalmari Penttilä ilmoitti, että vastaperustettu Nortamo-Seor antaa kirjailijalle amiraalin arvonimen ja luovuttaa hänelle seuran tunnuksen: *ölikankkast tehdy syydvesti*.

Seuran idea tuli ei-raumalaiselta. Kirjailija-rovasti Arvi Järventaus oli Raumalla käydessään ehdottanut päätoimittaja Väinö Lahtoselle ja konsuli Jalmari Penttilälle, että he perustaisivat Nortamo-Seoran raumalaisuuden ja sen merellisyyden kunniaksi. Järventaus oli ollut Unkarissa, jossa toimi runoilija Petöfin nimikkoseura. Penttilä ja Nortamo laativat yhdessä seuran säännöt. Perustamisistunto pidettiin Rauman Kauppaseuran tiloissa ja juhlinta venyi aamuyöhön. Porin Rojohoppeen saapuessaan Nortamolla oli yhä päässään sydvesti, silkkihattu oli unohtunut Raumalle. Juhlinta jatkui Porissa vielä useita päiviä, jopa viikon. Nortamo siirtyi eläkkeelle ja kirjoitti vielä paljon kaunokirjallista tekstiä.

Murrekertomuskokoelmat

Mnää ja Tasala Vilkk ja Hakri Iiro (1906)

Uussi raumlaissi jaarituksi (1912)

Rojohoppe viimene reis (1921)

Meripurakoj ja maamyri (1925)

Umme ja pimjä (1930)

Muu tuotanto

Hiilenpolttajän uni (kuvaelma, 1915)

Helmikoristeinen kirjanmerkki (romaani, 1923)

Laulajapoika I–II (runoja, 1933)

Eulalia-täti (näytelmä, 1929)

Lumottu prinsessa (näytelmä, 1930)

Valtamerillä (merimies Akseli Urholan elämäkerta, 1930)

Kokoomateoksia

Raumlaissi jaarituksi (1920)

Kootut teokset I–II (1929)

Sillo se paukatt (1994)

LAULAJAPOIKA I - II, Nortamo Rauman- ja kirikiälissi laului (ulosannetti Nortamon gualema jälkke, WSOY, 1933)

Laulajapoika

Tilta Tuohimaa

Lontoon Jenny

Uskoton ja petollinen Juulia

Merimiäste läksilaul

Jos mulla ois valta tuomarin

Kai muistat?

Sotilaslaulu

Espanjatar

Bellona ja rodrigo

Kulkijapojan laulu

Juhlan päättäjäislaulu

Meripoikkatte veis

Palokundlaiste veis

Priki Efrosiina

Valonkylväjä

Joonaan meriretki

Pohjahan juo!

Seuraavana aamuna

Jeskandeer!

Heila ja minä

Pappa ja Toivo kemuista palatessa

Gaudeamus igitur!

Varieté-neitose laulu

Ulos merelle!

Seiskarin kaunis Siiri

Tervehdyslaulu

Pocula Tria

Puoliankkuri

Kolme ryyppylaulua

Fredmanin epistola n:o 81

Satakunnan Suojeluskuntien marssi

Rauman Suojeluskunnan marssi

Porin Suojeluskunnan Mieskuoron laulu

Marssi
Meijän dorpp
Vanham boja valitus
Laulu Satakunnalle
Laululleni
Kevätlaulu
Marssilaulu
Vanhan merenkävijän laulu
Iriina

Hj. Nortamon asuinpaikoista Raumalla

Nortamo-seuran nykyisen pj. Jarmo Salon tiedote

Nortamon Syväraumanlahden rannalle rakennuttama huvila Vappula purettiin noin kolmekymmentä vuotta sitten, mutta muut mainitsemani rakennukset ovat edelleen hyvässä kunnossa rinnakkain Kuninkaankadun varrella. Kun Nortamo vastavalmistuneena palasi Raumalle kaupunginlääkäriksi, asui hän pari vuotta vuokralla, ensin torin varrella Luwilassa ja sitten Kalatorin varrella Patolassa. Molemmat hienossa kunnossa, Luwila pilattu näyteikkunoilla. Tämän jälkeen hän osti Auleenin talon, joka oli keskimäinen hänen isänsä omistamista kolmesta talosta. Vastaanottotilat olivat Auleenin piharakennuksessa. Nortamon muistomerkkinä paitsi Posellintorin patsasta on myös hänen hautapatsaansa Vanhalla hautausmaalla vastapäätä Kordelinin kappelia, toisen suuren Rauman pojan hautamuistomerkkiä.

Rauman purjehdusseuran paviljongilla on n. kaksi metriä korkea ja puolitoista metriä leveä Nortamon 1892 maalaama öljyvärimaalaus, joka esittää America's cup-purjehduskilpailua ja Rauman taidemuseossa on Nortamon isokokoinen maalaus Kvartetti, joka pelastettiin Vappulan saunan palomuurista. Rauman kaupungintalon vanhaa osaa voisi myös muistella Nortamon yhteydessä. Rakennus rakennettiin alun perin WPK:n taloksi ja Nortamo oli tällöin WPK:n ylipäällikkö ja rakennustoimikunnan puheenjohtaja. Hän oli myös takaamassa rakennuslainaa. Nykyisin kaupunginvaltuusto kokoontuu entisen prankkoirin juhlahuoneustossa. Varsin kaunis sali.

Pieni Rauman kielen sanasto

Tervehdyksiä

Hyvää huomenta - **Hyvä huamend!** (lausutaan huament)

Hyvää päivää - **Hyvä päevä!** Vastaus - **Jumal andakko!** (lausutaan . . . antakko)

Hyvä ehtopualpäevä!

Hyvää iltaa - **Hyvä ehtot!**

Hyvää yötä - **Hyvä yät!**

Kiitos- **Kiitoksi!**

Ole hyvä, olkaa hyvä - **Olest hyvä! - Olkka hyvä!**

Anteeksi - **Antteks!**

Tervetuloa - **Tervtulo!**

Oli hauska tavata? - **Oi oike hauska trefat!**

Mitä kuuluu? - **Mitä kuulu? - Mitäs tiädä?**

Rauman kielen sanoja

aanat aavistella

aastaik vuosi

afäär kauppa

akkun ikkuna

annastis annahan

edeskäyp pitojen päätarjoilija

elätkuva elokuva

engla yksinkertainen, helppo

erhetty erehtyä

eringaldane erilainen

everpykät korjata, rakentaa

flombuukk kukkaro

freistat koettaa, yrittää

friiat seurustella

frou rouva

frääkät hylätä

fundeerat ajatella

fuskat huijata, pettää

fyrrät hurista, surista

fyärät saattaa, kuljettaa, ohjata

föli, fölihi, föleis tehdä seura.

mukaan, mukana

följät saattaa

förpii lopussa, ohi

haittaralla reipasta vauhtia,

vauhdikkaasti

haiverrell toikkaroida,

kuljeskella

hakki hakea

hamin satama

hapett asu, puku, vaatetus

harmiloine harmillinen

haukutell houkutella

helpat auttaa

heissat käydä tervehtimässä

helvolttas halvalla

hiistell aikoa, hankkia,

suunnitella

hilja myöhään

hoimeis hoivissa

holan tauko

holo avara; suulas

huakki helppo, huokea

huamelтта aamulla

hörrättä nukahtaa

iisu turhanpuhuja

iisutell pälpättää turhia,

hullutella

jaakat ajaa takaa, seurata

jaaritell jutustella, tarinoida

jelpat auttaa

jeskamandeeri päivittelysana

jottalai jonkinlaista

justo juoppo

kaffeholan kahvitauko

kaffe-tratt kova kahvinjuoja

kahko hölmö

kahkotell hullutella

kamu sumu, usva

kato katto

kattene kateellinen

kekat pettää, narrata

klihtun liikavarvas

kriipusta piirtää, kirjoittaa

kärväne kärpänen

kööh köyhä

laatti lattia

laev laiva

leip leipä

luanat onnistua

luanikas mukava, kätevä,

onnistunut

lukaal huoneisto

länstool nojatuoli

mansikas mansikka

maros jäätelö

mimne millainen

mnää minä

muutteks vaihteeksi

mölö yksinkertainen, höperö

naatt väsynyt

numra numero

nura nurja, väärä

nälknuatavetäjä tyhjäntoimittaja

nörkö alakuloinen

oppen oppinut

opplaine aloittelija

ovet oppia

paatt vene

paija leikkikalua

paserat kävellä

paseru kävely

pulitta maksaa

pännä kynä

raum salmi

reedas kunnossa

reedat korjata, kunnostaa

reedu reilu, rehti

räntät kannattaa

saavas saapas

skriivat kirjoittaa

snää sinä

stää sitä

sumplat järjestellä
suvilyst kesäloma
syly syli
sylyvau sylivauva
syyn tarkastus
särkool saaristo
sööman merimies

tansat tanssia
tool tuoli
trapp porras
trekol puutarha
tropp lääke
träfat, trefat tavata
tupluur iltapäiväuni
turklaine turkulainen
tytyväine tyytyväinen

Lähteitä
Heino, Hannu. 1996. Raumlaissi sanambätki. Taskukokoinen sanaristeily Rauman ja Suomen välillä. Rauma: Länsi-Suomi Oy.

Heino, Hannu. 2000. San nys snääki. Rauman kielen sanakirja. Helsinki: WSOY.

Koskela, Tauno. 1993. Sillail oike. Rauman kielen sanoja ja sanomisia. Rauma: Oy Länsi-Suomi.

TEHTÄVIÄ

Romaanista *Helmikoristeinen kirjanmerkki*

Millainen oli Gustaf Benjamin Barkmanin eli Penun koulunkäynti? Mitä ajattelet siitä?

Millaiset olivat kouluolot Raumalla 1800-luvun puolivälissä? Mitä epäkohtia havaitset?

Millaisia tehtäviä (yksilö- tai ryhmätöitä) keksit kirjasta?

Ryhmät arvioivat toistensa tehtäviä kiinnostavuuden ja hyödyllisyyden kannalta

Muut teokset

Ryhmä- tai yksilötyö

Tee luettelo Nortamon tärkeimmistä elämänvaiheista vuosilukuineen.

Verratkaa luetteloitanne ja keskustelkaa niistä!

Tee yleiskielinen referaatti jostain jaarituksesta

Käännä jokin vuoropuhelukohta yleiskielelle

Laadi juonikartta yleiskielisistä referaateista tai alkuperäisistä kertomuksista

Laadi henkilökartta (mind map) jostakin jaarituksen henkilöstä

Keksi yksilö- tai ryhmätehtäviä Nortamon elämäkerrasta ja/tai teoksista